

Abonamentul:

Pentru monarhie:
Pe an 12 cor., $\frac{1}{2}$ an
6 cor., $\frac{1}{4}$ an 3 cor.

Pentru străinătate:
Pe 1 an 18 fr., $\frac{1}{2}$
an 9 fr., $\frac{1}{4}$ an
4 fr. 50 cm.

Foia apare în fiecare
Sâmbătă

Unirea

Inserțiuni:

Un șir garmond:
odată 14 fl., a doua
oară 12 fl., a treia
oară 10 fl.

Tot ce privește foaia
să se adreseze la: Re-
dactiunea și admini-
strațiunea „Unirea”
în
Blaj.

Foaiе bisericească-politică.**Anul XVIII.****Blaj, 27 Iunie 1908.****Numărul 25.****Invitare de abonament.**

Fiind la jumătatea anului, rugăm pe P. T. Abonenți, să binevoiască a-și reînnoi abonamentul.

Cei-ee sunt în restanță cu prețul foaiei, atât de pe anul acesta, cât și de pe anii trecuți, sunt rugați, să ni-l trimită fără amânare, căci lipsele sunt arzătoare.

ADMINISTRAȚIUNEA.**COLONIZĂRILE.**

Am fost dedați, ca se vorbim de colonizări cu o ușurătate caracteristică. Din întreaga politică de colonizare a guvernelor, publicul nostru s'a ales cu câteva noțiuni superficiale cum sunt: banii aruncați ai statului, sforțări zadarnice, cari au dat fiasco pretutindenea, locuri edificate înzădar, ciangăi fugiți și altele. Cu toate, că situația e cu totul contrară. Nimic nu amenință așa de mult existența noastră pe acest pământ, ca politica de colonizare a guvernelor. În toate părțile Ardealului, Bănatului, Bihorului se ridică sate nouă cu uliți largi, cu case pe o formă, cu supraedificate, biserică, școală, casă comunală, cari sunt toate de piatră, acoperite cu țigle. Și cele mai multe din satele acestea sunt acățate de satele românești cu case de paie, împrăștiate, săracioasă, fără rânduială. Sunt acestea coloniile guvernului, oameni aduși de pretutindenea, veniți aci cu nimica, cari capătă casă, masă, boi, vaci, unelte economice, bucate, bani, toate fără camătă pe anuități, căzuți deci din ceriu într'o bunăstare, de care nu au visat niciodată. Lângă acești îmbuibăți lucră cu sârguință veche, dar fără spor, încărcată de datorii și fără pământ suficient, fără vite, nația noastră, născută în năcazuri, crescută în lipsuri și în mare parte

perită de foame și sărăcie. Două contraste, două soiuri de oameni deosebiți în toate, în credință, în limbă, obiceiuri, în avere.

Dupa colonizare soartea comunelor respective nu este tocmai de invidiat. Pământul erarial sau dominiul boieresc cumpărat de guvern cu scop de colonizare, eră până aci lăsat locuitorilor din comună în arândă sau în parte și astfel eră totuși mai ușor traiul oamenilor. Indată ce s'au adus însă coloniști, pământul s'a subtras dela locuitorii de până aci și astfel, ceice aveau ceva pământ și mai înainte, au rămas avizați numai la pământul propriu, ceialalți însă, cari trăiau ca arândăși mărunți sau lucrând în parte în pământul boieresc au ajuns peritori de foame.

Ba și ea muncitori de rând mai puteau ajunge foarte cu anevoie la lucrări economice, după ce coloniile adusă își lucră ei pământurile și nu sunt avizați la muncitori, cel puțin nu în așa măsură, ca mai înainte.

Câte comune de ale noastre nu s'a încercat, să înduplece guvernele, ca să le vândă sau să le deie lor în arândă pe mai mulți ani, și numai pământ de acela, care eră prea mic pentru a-l putea coloniza, dară cele mai multe au umblat înzădar, căci guvernele lucră ele și cele 2—300 jugere, cu servitorii aduși, urcând astfel prețul pământului din multe comune de ale noastre la câte 1000—1500 fl. de jugăr după cum e prin multe părți din Bănat și Țara Oltului. Au făcut comune de acestea cele mai mari sforțări pentru a putea ajunge la resturi de pământ dela erariul, ținând seamă de numărul mare al locuitorilor, dar a făcut înzădar.

Cum ni se presintă deci pe viitor ținuturile împistrițate cu colonii? Cu totul altcum ca până acuma. Vor fi și pe viitor mulțimea de sătulețe cu căscioare de paie, răslățite prin infundături de munți,

ascunse de ochii oamenilor, și vor fi altele uniforme, cu poștă, telegraf, industrie, comerț, cu târguri de săptămână, centre, orașele cari au eșit ca din pământ pe locuri de acelea, unde înainte cu 30 de ani nu eră decât pământul pustiu.

Numai acela poate se desconsidera însămnătatea coloniilor, care nu vrea să vadă că bunăoară în Bănat Szapáryfalva, Gizellafalva, Józseffalva etc. ce au devenit după câteva zeci de ani, de când există. Sunt comunele cele mai înfloritoare și mai puternice. Și doară e un lucru cunoscut, că romanii cei vechi cu coloniile au cucerit și si transformat lumea cunoscută de pe atunci, că germanii de astăzi, după ce înzădar s'au încercat cu legi școlare și altele ca să înfrângă conștiința națională a polonilor, au adus legea despre colonisări, prin care statul poate expropria oricare dominiu din partea ostică a Prusiei, din Polonia, cu scop de a coloniza. O copie fidelă a acestei legi este cea a lui Darányi cu privire la exproprierea dominiilor mari dela noi din țară.

Prin colonisările aceste, menite de a descheia masa compactă de naționalități și de a încopcia masele de magiari din Ardeal cu cei de pe Pustă, cred ei, o să se formeze aceia societate magiară, care și singură să fie în stare a duce la îndeplinire aceia ce statul nu e capabil.

E vorba deci se nu privim așa ușor la aceasta mare întreprindere a statului, care, ce e drept, din depărtare nu se vede așa de primejdioasă după cum e în realitate. Se căutam numai în viitor și se vedem, că atunci cum va fi situația, după ce vor fi colonii de acestea destule pretotinderea iară nația noastră prăpădită, sărăcită ca vai de capul ei. Și se ne întrebăm, că oare nu ar fi timpul suprem să ne gândim

și noi la vre-o acțiune, care se poată cel puțin să oprească poporul nostru, de a nu sărăci, cu desăvârșire.

Vreau să zic, o că are nu ar trebui să începem și noi o acțiune de colonizare pe unele ținuturi, pe unde să simte lipsa aceasta, cu coloniști aduși de prin locuri, unde sunt prea mulți oameni și prea puțin pământ și pe unde deci prețul pământului este enorm de mare. Părăsind de pe ținuturi de aceste mai multe familii locul și mergând laolaltă în alte ținuturi, ar putea cumpăra câte o moșie mai micuță, din care pentru locul vândut acasă ar căpăta de două ori atâta pământ.

Prin aceasta s'ar face posibil și celor remași acasă, ca și aceia se poată ajunge mai ușor la pământul rămas, de cei ce s'au depărtat.

Acțiunea aceasta ar trebui să înțelege prinsă într'o mână destoinică și cu multă dragoste de neam și sprijinită cu tot dinadinsul de băncile noastre. Ar ajunge multe moșioare mai mici de 2—300 jugere în mâinile oamenilor harnici de a-și stăpâni moșia, când cei din apropiere nu dau destulă garanță pentru a le-o putea parca.

Premenirea aceasta a comunelor românești ar și întări în con-

vingere pe plugarii nostri pe deplin, că ultima lor scăpare este pământul, care le dă hrana și ar opri cel puțin acum în oara ultimă pe mulți, ca să-și mai lapede pe rachiul sau pe nimica moșioara pe la jidani și speculanți, de cari sunt pline satele noastre.

Căci va veni timpul, când va trebui să ne gândim la chestia colonizărilor, numai prea târziu se nu fie.

„Albina“ și „Vulturul.“ Primim următoarea scrisoare:

D.-Sănmărtin, la 24 Iunie 1908.

Onorate Domnule Redactor!

În chestia agenturii „Albinei“ din D.-Sănmărtin, ca răspuns la cele scrise de „Revista Economică“ nrul 24, am trimis la adresa redactorului „Revistei“ articolul aci alăturat. De oarece mi-s'a denegat publicarea lui și fiindcă cetitorii „Unirii“ de mai multeori au avut ocaziunea să citească despre chestia sus amintită, pentru orientarea tuturor Vă rog se binevoiți a publica în întregime articolul meu.

Mulțumindu-vă pentru ospitalitatea ce mi-ați arătat prin publicarea ultimei mele scrisori, vă rog binevoiți a da loc următoarelor lămuriri:

De oarece v-am fost rugat ca să publicați „istoricul“ abdicării de reescompt, din care ori și cine să poată judeca nepreocupat toată chestia și Dvoastră rugetați a fi satisfăcut cererei mele prin constatarea, că eu am denegat revizuirea cărților insti-

tutului creditorului său și din cauza aceasta a abzis „Albina“ reescomptul, — prin urmare ați scos la lumină numai o singură fază, care nu zic, că nu e adevărată. — Îmi țin de datorință în interesul institutului, — dar mai ales pentru a lămurii înaintea publicului Dvoastră cetitor chestiunea, ce a preocupat mult opinia publică, — a constată următoarele:

Adunarea generală a institutului nostru ținută în 28 Februarie 1908 a reorganizat Direcțiunea. Pe membrii ieșiți, pe cari adunarea generală nu a găsit de bine să fie realeși, „Revista Economică“ îi ea în protecție și îi pune de „bărbați valoroși.“ Acești membrii în frunte cu Dl Ioan Radeș contabilul institutului, care pentru mai multe transgresiuni a fost amovat din post în luna Martie, au fost aceia, cari imediat după adunarea generală s'au îngrijit de „informarea“ „Albinei.“

Despre împrumuturile, cari erau toate „bune“ și „sigure“, până erau Domnii aceia în Direcțiune, au vestit că „toate sunt nesigure“ și sunt periclitate „zeci de mii,“ iar noi, cari am rămas la conducere, periclităm existența institutului.

Că pe ce cale, — nu caut — a ajuns știrile acestea și la cunoștința „Albinei,“ căci Domnii cei „ieșiți“ zilnic se informau, că „Albina“ încă n-a abzis reescomptul? Și așa să vede, că au putut influența „Albina“, ca în 18 Martie 1908, la 3 săptămâni după adunarea generală, să ne restrângă reescomptul, care eră de 138,071 coroane la 100,000 coroane și să ne provoace, ca toate scadențele noastre, cari urmau aproape zilnic, să le achităm în număr. La asta am declarat, că replătim cele 38,071 coroane, dară să nu pretindă replătirea întreagă în număr, ci să ne deie posibilitatea de a replăti tot 10% din capital în număr, căci a replăti scadențele de 5—6000 coroane de azi pe mâine în număr e imposibil la o bancă cu o existență de 10 luni.

Încă nici n'a venit răspuns și se auză, că „Albina“ nu cedează și are să abdică pe urmă tot reescomptul. În epistola ei din 23 Martie 1908 zice din cuvânt în cuvânt

FOIȚĂ.

Espoziția meseriașilor din Blaj.

După înălțătoarele sărbări cu prilejul sfințirii steagului, am avut norocul să azist și la deschiderea espoziției. Biletele erau, ce e drept rezervate, dar totuș un public foarte numărös eră de față. Escelența Sa Mitropolitul, întovărășit de mai mulți membrii ai Veneratului Capitlu au luat loc în pavilionul escelent aranjat al comercianților *Faur și Handrea* și prezidentul *G. Precup*, într'un discurs de toată frumuseța, arată Escelenței Sale și publicului de față, evoluția meseriașilor nostri din Blaj, începând dela nemuritorul nostru Arhieru Inocenție, până în zilele noastre — și imploară binecuvântarea Escelenței Sale asupra celei dintâi espoziții a meseriașilor din Blaj.

Escelența Sa Mitropolitul răspunde în cuvinte călduroase, insistând asupra vechilor virtuți de muncă și de cruțare, de viață activă și rodnică și în deosebi, asupra importanței clasei noastre mijlocii.

În vălmășai distinsului public, care grăbise și din provincie să ia parte la aceste mărețe sărbări, nu eră cu puțință să-mi fac nici măcar câteva notițe primitive de raportaj. M-am plimbat de 2—3 ori prin

espoziție cu gândul să revin apoi iarăși după o zi ori două și să-mi întregesc apoi cunoștințele și convingerile.

După întâia impresie, am rămas convins, că meseriașii nostri din Blaj reprezintă forțe vrednice și că constituie o clasă bine închiegată, de a cărei hărnicie trebuie să fim mândri. Acum, că cunoșteam în conture generale espoziția lor, m-am hotărât să nu mă las impresionat de lucrurile cele mai frumoase, ci să țin seamă de datorința mea de reporter, înșiruindu-mi scurta mea dare de seamă, în o ordine oarecare.

Mi-am scos creionul și o filă de hârtie și am notat pe scurt câteva șire despre lucrurile expuse, cum și despre acei, cari le-au expus.

Cum intri la dreapta, te întâmpină bufetul bine aranjat al lui *B. Turcu*, cu tot soiul de prajituri gustoase, de mâncări răci și de beuturi răcoritoare. În stânga înălțăști numai decât lucrările de mecanică ale Dilor *Eugen Nicola*, *Sim. Vaida*, *Vasile Barna* și *N. Ioanovicu*, cari ne conving în de ajuns, că nu e nevoie să recurgem în străinătate, când e vorba de lucruri de acest soi, ci aflăm și la măiestrii noștri mașini de trierat, pluguri, care ferecate, sobe după cerințele cele mai moderne. În colț, argăsitorul *N. Baciu* își expune materialul bogat de piei și curele, iar chiar în front, alcătuint o față a espoziției sunt comercianții *Faur & Handrea*, cari într'o bogată și ele-

gantă espoziție de stofe cuprind și câte un model de haine pentru dame, ale dnei *M. Răhăian* și dș. *M. Vintilă*. Steagul, de curând sfințit al meseriașilor nostri încă se odihnește într'un ungher al acestui pavilion.

Alături e espoziția lucrurilor de mână aranjată de Dna *Precup*, dșoara *Căpușan* și dna *Berta Solomon*. Lucrările expuse sunt ale femeilor și ale fetelor de meseriași. E o espoziție de toată frumuseța, asupra căreia regret, că nu mă pot extinde mai mult, din motivul, că nu mă pricep la aceste lucruri de mână lucrute cu atâta migăială și dibăcie. Exprim însă dorința, ca una dintre doamnele sau dșoarele, cari au aranjat espoziția aceasta, să binevoiască a scrie mai pe larg, în coloanele foaiei noastre, despre aceasta, căci ar fi pagubă să nu se remarce mai amănunțit această muncă. Din parte-mi mă mărginesc a remarca câteva nume: *Berta Solomon*, *Miuerva Coltor*, *Emilia Dragoș*, *Paulina* și *Maria Moldovan*, *Maria Kampf* și *Ana Christian*, *Otilia Rîșin*, *Leontina Pușcaș*.

În partea dreapta aflăm espoziția Tipografiei și a librăriei noastre arhidiecezane. Pentru acei, cari își amintesc de mașinile primitive ale tipografiei noastre înainte cu două decenii numai, este o adevărată surpriză mașina americană cu pedal și aranjamentul cu totul modern al tipografiei. Într'un dulap stau carti apărute înainte cu o sută cincizeci de ani alături de cărțile apărute ieri — alaltăieri, iar lângă

următoarele: „Cererea Dvoastră de a plăti numai 10% din capital deocamdată nu putem satisface. Să vă adresați însă Direcțiunii noastre, ca să esmită un expert la Dvoastră, care să raporteze despre situația exactă a institutului Dvoastră. Pe baza acestui raport s'ar putea apoi încuviința o amortizare mai mică cu numărul.”

Eu în urma acestei epistole, pe care am primit-o în 26 Martie am și conchiesat direcțiunea institutului nostru pe 30 Martie 1908, ca să se pronunțe, că dorește revizuirea cărților prin revizorul creditorului nostru?

„Albina” nici n'a așteptat răspuns la epistola asta, ci în 27 Martie a adresat altă cătră institut, care am primit-o în 28 Martie, în care ne cere informațiuni cu privire la starea materială a membrilor noi din direcțiune. Într'aceea au sosit și termine de scadență, trebuie să plătim în bani gata mii de coroane. Institutul tinăr de 10 luni, înființat cu jertfe mari, a fost pus înaintea greutății enorme de a replăti zeci de mii de coroane reescompt.

În atare situație și după cele întâmplate și caracterizate mai sus, fără să aștepte „Albina” răspuns la întrebările puse a sosit în 29 Martie dimineața la 5 oare — ziua de Duminecă — Domnul Dominic Raț, ca esmisul „Albinei,” la Sânmărtin, care numai decât s'a pus la ușa băncii „Vulturul” (poate nu cumva să se întâmple vre'un „abus”), și mi-a adresat o epistolă ținută într'un ton poruncitor („că e esmis dela „Albina” să viziteze cărțile, dacă am voie pot fi și eu de față, dorește însă să-i deschid institutul pe 8 oare”). Eu după toate acestea m-am prezentat înaintea Domnului Raț și l-am întrebat de scopul vizitei, la ce d-sa mi-a declarat, că scopul vizitei e revizuirea cărților institutului.

Eu modul, în care s'a prezentat dl Raț și procedul „Albinei” față de institutul caracterizat mai sus, am privit-o drept urmare caracteristică a seducerii și informării unilaterale a „Albinei” și am denegat revizuirea cărților în deoseb. pentru că în anul trecut, când am mai avut onoare de

dl Rațiu, cu toate că s'a anunțat înainte cu cinci zile, unui domnii din direcțiune, acum informatori, ai „Albinei” mi-au făcut reproșuri, că de ce i-am permis revizia fără de știrea lor anterioară. Cu atât mai vartos m-am simțit îndreptățit a denega revizia, că chiar „Albina” a provocat Direcțiunea institutului cu 2 zile mai înainte de-a cere un revizor expert, la ce Direcțiunea din lipsa timpului fizic — eră convocată pe 30 Martie — n'a a putut da răspuns. Am denegat revizuirea cărților și din motivul, că eră notorie, că „Albina” va trimite revizor, care va căuta motivul pentru abdicarea reescomptului și că numai atunci va retrage dispozițiunile referitoare la abdicarea reescomptului, dacă direcțiunea și comitetul de supraveghiere vor fi compuse după dorința ei și contabilul Ioan Radeș, care a fost găsit vinovat, restituit în post.

Între astfel de împrejurări și după astfel de zvonuri, eu ca director executiv nu puteam să iau asupra-mi responsabilitatea pentru urmările unei examinări a cărților institutului fără știrea prelabilă a direcțiunii măcar, că acelea, nici de cum, nici atunci și nici acum, nu puteau contribui la neîncrederea artificială față de institut, ci din contră la întărirea faptului, că institutul tinăr din Sânmărtin deși între împrejurări grele, este îngrijit de direcțiune și funcționarii săi spre deplină mulțumire și satisfacere a considerațiunilor de esactitate și corectitudine.

Dl Rațiu i-am comunicat, că eu ca director executiv al institutului și până când direcțiunea va hotărî în ce privește examinarea cărților, sum gata ai servi cu informațiuni exacte despre toate, la ce d-sa a declarat, că dela mine n'are lipsă de informațiuni. Mi-a mai zis și aceea, că am să văd ce urmări va avea denegarea revizurii.

Prima urmare a fost, că „Albina” a abzis în epistola dată în 30 Martie 1908 tot reescomptul. Iară a doua „instituirea agenturii” sub un coveris cu institutul „Vulturul” cu firmă așigată pe lângă firma „Vulturului,” — o cunoaștem cu toții.

După toate acestea să-mi permiteți dle Redactor, ca să constat, că Dvoastră abso-

lute desorientat ați putut afirma, că eu denegând revizuirea, n'am purces corect. Văzând, că și Dvoastră a-ți fost sedus de știrile false alarmate, permiteți-mi ca să declar din nou că părerea Dvoastră din „Revista Economică” despre unele însușiri ale mele încă tot nu mă alterează în conștiință, până când ea să bazează, ca în cazul concret, pe informațiuni unilaterale.

Conștiința mea este liniștită, am lucrat desinteresat răzbind mari greutăți, pentru întărirea economică a poporului nostru în acest ținut, voi lucra și mai departe din toate puterile mele în acest scop chiar și în cazul, dacă unii dintre cei chemați, cari la început au arătat netăgădnită bunăvoință, vor persista, — sunt convins din cauza informațiunilor unilaterale — la ținuta lor înstrăinată. Sunt convins, că proximal viitor va arată unde este adevărul.

cu toată stima:

Dr. Romul Boilă,
director executiv a „Vulturului”.

Se înțelege, că „Revista” n'a publicat scrisoarea aceasta, din contră a dat loc unei lămuriri a dlui Partenie Cosma, directorul executiv al „Albinei,” care declară de neadevărate toate afirmările publicate în „Unirea,” și prin cari „Albina” apare în o tristă lumină. Vom adauge câteva cuvinte lămuritoare:

1. am conces și noi, că „Albina” a putut avea bărbat de încredere pe dl Zehan, dar ne-am întrebat, ce activitate în favorul „Albinei” a putut desvolta un om, care în acelaș timp e membru în direcțiune și jurisconsult la altă bancă din localitate? Recunoaște mai departe chiar și dl Cosma, că după moartea lui Zehan, „Albina” și-a procurat informațiunile dela dl Căluț. Se vede deci, că tot e ceva deosebire între agentură și bărbat de încredere!

2 concedem și noi, că „Albina” n-a autorizat pe nime, să esopereze convocarea altei adunări generale a „Vulturului,” dar e fapt, că oameni de ai „Albinei” au lansat această idee, așa cum am afirmat noi.

3. cât pentru răscumpărarea celor 200 acții subscrise de „Patria,” servească ca lămurire următorul act:

Declarațiune.

În 29 Martie n. fiind dl Dominic Raț în D.-Sânmărtin pentru revizuirea „Vulturului” între mai multe discuțiuni ce le am avut cu dânsul a pus și întrebarea: că la caz, când acțiunile „Patriei” dela „Vulturul” ar fi rescumpărate, ar fi atunci partida, care a fost la adunarea generală în minoritate, în majoritate? La ce îi am răspuns, „că în cazul acesta cu siguranță.” Că ce a intenționat respect. domn cu întrebarea aceasta, despre aceasta nu s'au declarat.

Dăm declarațiunea aceasta la cererea dlui Dr. R. Boilă conform adevărului.

D.-Sânmărtin la 25 Iunie 1908.

Emil Popu.

Va concede deci dl Cosma, că acest funcționar, „înalt,” sau „mai puțin înalt,” dar la tot cazul „gros,” acel lucru l'a avut în vedere.

4. recunoaștem și noi că acordarea unui reescompt de 270 mii la un institut cu capitalul social nedeplin vărsat, e o considerație, dar, să ne conceadă dl Cosma a afirma, că pretinsiunea de-a cere dela un institut tinăr replătirea numai cu numărul a unui reescompt de 270 mii, e o nimicare.

rafturile literelor nouă stau clișee tăiate în lemn de lucrătorii acestei tipografii — începând cu an. 1760. — din vechile noastre cărți bisericești, cari alcătuiesc o firească legătură între trecutul de muncă și prezentul nu mai puțin muncitor.

Urmează lucrările tâmplarilor: Nicolae Mărginean, Iosif și George Halász, Cornel Gruța, Ștefan și Emil Oltean, acești doi din urmă expun o bibliotecă și o masă de scris de toată frumseța, apoi miniaturi de construcții de turnuri, modele din cărămida „Neptun.” În ugher e apoi galantariul cu mult gust aranjat al „Consumului.”

În mediu, întâlnim deadreapta hainele expuse de măiestri croitori Aurel Trifan și Nicolae Chicidean. De toată frumseța sunt apoi lucrări expuse de jocării Vasile Solomon, Ioan și Matei Iclozan; va fi adevărată pagubă dacă partea aceasta atât de pitorească a expoziției va rămânea nefotografiată.

În colț galantarele drăguț aranjate ale comercianților noștri Ștefan Nergeș și Russu și comp. În partea dreaptă dl Dionisiu Trifan expune câteva lucruri de croitorie, cari ar face cinsto ori cărei firme din Cluj sau din Budapesta.

Compactorul Ioan Domșa expune o Evanghelie, alături de firizerul A. Ienășel, care expune borcănase cu pomadă și articlii de cosmetică; Romul Moldovan, franțelzar, expune tot soiul de chiffe, franzele,

colaci etc, iar Ioan Șofron curelar—funar, expune funii și căpește, curele și hamuri.

Urmează apoi expoziția pantofarilor noștri, începând dela ciobotarul Alexandru Ianza și până la articlii minunat executați ai pantofarilor: I. Săsărman, Băcilă, Vasile Bindea, Nicolae Baci, Ștefan Dragoș și Ilie Mircea.

Cu aceste aș fi ajuns la sfârșitul scurtelor mele notițe și închei felicitând pe inițiatorii acestei expoziții, cari ne-a dat prilejul unei serbări așa de înălțătoare, statornicindu-ne convingerea, că meseriașii din Blaj dispun de escelente forțe și că rivalizează imprumutat pe calea propășirii și a hărniciei.

Privitor.

Cărți postale ilustrate, cu vederi din Blaj.

Bucata 6 fileri. — Suta 4
cor. franc'o

5. Iar *atestatul officios* dat dlui Radeş în 28 *Faur* pe când se ştie, că adunarea generală eră convocată pe 29 *Faur*, — ne face să ne gândim la şoarecii, care îşi văd de drum, când moara arde. De altcum să ni-se deie voie a contesta capabilitatea dlui L. Pascu, în a judeca, dacă dl Radeş a dovedit „pricepere şi destoinicie recerută în rezortul său.“

Şi cu acestea sperăm să fi terminat total această discuţie, care arată până unde poate merge pisma.

REVISTE.

Budapesta. Se spune din izvor autentic, că ministrul de interne, contele Andrassy Gyula, a emis o ordinaţiune confidenţială către toate organele superioare administrative din ţară în care le ordonă ca în curs de 3 ani să înveţe limba naţionalităţilor. Ministrul de interne faţă cu ordinaţiunea de mai înainte, în care vorbea numai în general despre datorinţa de a cunoaşte limba naţionalităţilor, în noua sa ordinaţiune fixează un timp de 3 ani pentru cunoaşterea limbei naţionalităţilor.

*

Clubul deputaţilor naţionalişti va ţineă Sâmbătă d. a. conferenţă în localul clubului din Rákóczy-ut Nr. 54.

După cum aflăm, afară de discuţia asupra proiectelor de lege dela ordinea zilei, se va discuta temeinic şi chestia organizării partidului.

CORRESPONDINTE.

Românii la Roma.

— *Raport special.* —

(Continuare şi fine).

Epilog.

N-am putut scrie tot ce am văzut, ce ar fi fost poate încă de scris şi poate nu tot aşa, cum ar fi trebuit. Să fiu scuzat din partea acelora, cari m-or lua la critică. Acum numai ceva mai vreau să adaug.

Jidovii din vechime făceau în tot anul o cale la Ierusalim, cetatea sfântă, cântând pe drum încolo şi incoace psalmi „aleluia.“ Ierusalimul, Sionul nostru de azi e Roma. Aşi fi poate prea pretenziv, dacă aşi cere, că în tot anul să facem şi noi câte o cale, procesie sfântă, la Roma; dar aceea cu tot dreptul se poate pretinde, că barem la un interval de 5—10 ani să avem câte un pelerinaj la Roma. Noi românii avem multă lipsă de şcoală, de recolecţie sufletească: pelerinajul la Roma e cea mai bună şcoală pentru noi, în toată privinţa. Ca români şi ca fii ai bisericii creştine, la Roma putem câştiga avânt şi însufleţire.

Roma e leagănul nostru şi legătura între noi şi apusul cult.

frumos, meritul e al înalţilor nostrii Arhirei, indeosebi al Ilustrităţii Sale *Dr. Vasile Hossu*, care cu multă jertfă a lucrat în interesul pelerinajului. Peregrinii vor cugetă totdeauna cu nespuse mulţumită şi dragoste la acest Părinte şi popular episcop, care stăpâneşte inimile tuturor românilor!

Cu pelerinajul acesta putem fi foarte mulţumiţi. Avem din el un câştig neasămănat şi poate neaşteptat! Numai cu bucurie şi fericire ne putem gândi la el. Şi cumcă acest pelerinaj a reuşit atât de Imi aduc aminte de eina pomenită din Roma: când s'a ridicat Ilustritatea Sa să ţină toast, câteva minute nu a putut ajunge la cuvânt de aplauzul frenetic al mesenilor... Afară de Ilustrităţile Lor, cu multă dragoste şi mulţumită Vom cugeta la iubiţii nostrii conducători *Dr. Daniil Fireza* şi *Dr. Iacob Radu* Indesebi cel dintâi a ostenit mult pentru pelerinajul acesta.

De sfârşit ţin de cuvenit a completa lista participanţilor, din care la început am dat numai un estras ales. Afară de cei amintiţi au mai fost: *Dumitru Grecu* protop. Silha, *Greg. Simon* prot. Bârsea, *Dumitru Dragoş* asesor consist. Băiņ, *Simeon Petricea* adm. prot. Simişnea, *Liviu Iancu*, *Vişag*, *Iacob Marga*, *Ocna-Dejului*, *Ioachim Giuca*, *Marcoveţ*, *Nicolae Zugrav*, *Uricani*, *Iacob Nicolescu*, *Clopotiva*, *Avel Pop*, *Tievanul-mare*, *Augustin Antal*, *Petrani*, *George Selagian*, *Ruşi*, *Izidor Saturn*, *Merişori*, *Alimpiu Suciu*, *Iscroni*, *George Todoran*, *Paroşeni*, *Nicolae Todoran*, *Lunca Cernei*, *Ioan Ienea*, *Lugoj*, *Ioan Borza*, *Şomcutul-mic*, *Sever Groze*, *Harina*, *Ioan Fulicea*, *Şiuca-veche*, *Ioan Lengyel*, *Oarţa-de-sus*, *Vasile Borgovan*, *Şinteu*, *Simeon Balea*, *Sapânţa*, *Stanca Teodor*, *Tötös*, *Ioan Micşa*: apoi *Dr. Nicolae Brânzeu* cand. preot *Coroesteni*, *Dr. Coriolan Pop* adv. *Orade*, *Dr. Valenţiu Poruţiu* cand. adv. *Cluj*, *Ştefan Bercean* proprietar, *Lugoj*, *Ioan Godolan* notar *Giulatelec*, *Dionizie Stănulet*, *Emil Nicoară* interpretator, *Vulcan*, *Iustin Poruţiu* teolog, *Blaj*, *Teodor Crăciun*, *Lugoj*, *Augustin Maior* inv. *Auşeu*, *Vasile Leza* comerc. *Tievanul-mare*, *Ioan Varga*, comptabil, *Sighişoara*, *Micu Lepa*, privatier, *Gârlişte*, *Pavel Fumor*, *Nereu*, *Teofil Moldovan* cand. adv. *Katona*. Dame au fost: *Doamna văd. Aurelia Vulcan*, *Doamna Dr. Hossu*—*Longin Deva*, *doamna Maria Bariţiu* *Cluj*, *dna Nic. Popoviciu* *Cluj*, *Dna Dr. Pop*, *Orade*, *dna Dr. Andressi*, *dna Simeon Balea*, *dna I. Godolan*, *dna Sever Groze*, *dna Crăciun*, *dna Amalia Szmigelszky Sancel*, *dna Coroana Saturn* *Merişori*, *dşoarele*: *Getta Hodoşiu*, *Blaj*, *Iconia Borgia*, *Românpetre*, *Coroniţa Saturn*, *Merişori*.

Încă ceva. Costul italian nu e aşa neconvenerabil, cum ţi-l inchipueşti după auzit. Apoi chiar sub durata pelerinajului acestuia am observat, cât de mult se impune necesitatea unei discipline unitare în privinţa portului nostru preoţesc. Atâta deosebire, atâtea curiozităţi se arătau în îmbrăcămintea preoţimeii noastre, încât cu greu puteau cugetă străinii, că suntem toţi cler ai unei provincii mitropolitane. O revenire asupra chestiei n'ar strică.

*

Iacă, iubite cetitor, raportul despre al treilea — mare pelerinaj românesc la Roma. Ceteşte, cunoaşte-l, şi dacă-ţi pare rău, că nu ai luat parte la el: fă-ţi propusul, că cu proxima ocazie vei fi cel dintâi, care se va însinua!

†

Sărbările soc. „Junimea“ din Cernăuţi.

II.

Piesa „Zorile“ s'a predat în teatrul oraşenesc. I-a premers o apoteoză, un tablou viu făcut de frumoasele cernăuţene, mândre flori în frumoasa grădină a Bucovinei, în cinstea împăratului austriac. Altfel oamenii sunt pe aici mult mai dinastici ca în ţara noastră. A urmat apoi un „Prolog ocazional“ de tinerii studenţi *Broşiu* şi *Cotăria*—*Leandru*. Seris în genul „Zorilor“ lui *Iosif* şi predat de *Broşiu* cu sentiment, prin avânturile de poezie şi de însufleţire naţională a lăsat o impresie adâncă.

Zaharie Bârsan, care perduse prilejul de a ne delecta cu ceva la şezătorea literară, la dorinţa generală a declamat *Satira a III-a* din *Eminescu*, cu o perfectă stăpânire peste gesturi şi peste sentimente. Au fost locuri, în cari prin puterea frazei şi a sentimentului, a şgduit.

A urmat după aceasta predarea piesei „Zorile.“ Piesa nu intraneşte calităţile unei tragedii, îi lipseşte puterea dramatică recerută, îi lipseşte potenţarea ce încătuşează a acţiunii, e lipsită de catharsisul tragediilor mari. În schimb însă intraneşte la perfecţie, prin frumuseţa desăvârşită a formei, prin lirismul mişcător al sentimentelor, toate calităţile unei bucăţi, care prin predare bună mişca, agită şi induioşează publicul, trăieşte în lumea acelor sentimente.

Predarea piesei a făcut o impresie adâncă asupra publicului. În unele locuri, se simţea murmurul de agitaţie şi de induioşare.

Actorii au jucat desăvârşit. *Dşoara Turcan*, în rola *Iustinei*, a plăcut foarte mult, prin espresia moale, dulceagă a feţei sub emoţiunea de bunătate şi de durere a mamei îngrijorată de fiul său şi a soţiei îngrijorată de soartea bărbatului său. *Dşoara Tauber* în rola *Anisiei*, aşisderea a plăcut foarte mult, mai vărtos prin spontaneitatea mişcărilor *Tinerul Broşiu* în mişcări, în mimica feţei dovedeşte rutina unui actor stăpân pe sine şi pe acţiune. Câţi ochi nu se vor fi înrouat şi în câte inimi nu se vor fi răscolit sentimente nebănuite încă, la auzul acestei bucăţi, în care autorul a isbutit să prindă, cu putere de artist, cele mai puternice sentimente ale inimii omeneşti, sentimentul dragostei şi al urei.

După predarea acestei piese, ce a lăsat adâncă, puternică impresie în suflete, a urmat o apoteoză în cinstea autorului, alui *Iosif*, care eră de faţă. Tabloul viu a succes la perfecţie; când s'a ridicat cortina s'a resimţit în toată sala un murmur de surprindere, de admirare. În mijloc înalţat de-a-supra tuturor eră *Iosif*, la stânga lui o muza, de o desăvârşită, de o clasica frumuseţe vie, îi întindea lira, la dreapta o alta tot aşa de frumoasă, îi întindea o cunună de laur. Mai jos erau grupuri de tineri şi tineri, în haine bucovinene închinându-se poetului şi aruncându-i flori. Poziţia incre-

menită a grupurilor, ensemblul de desăvârșită armonie a figurilor, frumuseța bătătoare la ochi a cuconițelor din tabloul viu, o să-mi rămână pentru totdeauna, în suflet, ca un chip luminos, ca o rază ce nu se șterge.

După teatru a urmat o întrunire veselă la hotelul ce se află în clădirea Casei naționale. Abia câtră 3 oare ne-am împrăștiat.

Ne-am incredințat în aceastea vreme scurtă de ospitalitate fraților din Bucovina, de sprijinul, de îndemmurile ce se dau de câtră cei mai în vârstă avânturilor bune, nisuițelor laudabile ce se văd și se simt, tot mai făgăduitoare, în sânul tinereții. Cusururile ce le are tinerețea, ca și inteligența bucovineană, ce se manifestă în dragostea supărător de mare față de limba și de cultura nemțască, în lipsa unui șovinism intransigent de rassa, fără care e cu neputință menținerea ca neam între atâta străini, pe cum și lipsurile unei vieți sociale încheiate, -- o să dispară, trebuie să dispară cu vremea. Avânturile bune ce tot mai stăruitor cuceresc sufletele, trebuie să aibă ca roadă premenirea sufletească, reculegerea elementului românesc din această țară.

Mercuri dimineața a avut loc excursia, mai bine zis, peregrinajul la Putna. Din cauza vremei ploioase n-au luat parte decât vre-o 30 persoane, între alții Stere, Sadoveanu, Anghel, Iosif și Bărsanu. Am ajuns acolo pe la 4 oare d. a. La gară am fost întâmpinați de frunțașii satului. Vornicul satului, țaran sdravăn, cu fața parcă luminată de încrederea și mândria, că dânsul cu ortacii lui sunt păzitorii mormântului celui mai ales viteaz al neamului nostru, încrezut în sine, stăpân peste vorbă și și mișcări, ne-a binevenat și ne-a poftit „la un scaun de hodină și la un pahar de băutură“. Dela gară am pornit pe jos de-a lungul satului.

Luând afară jidovimea multă, adusă aici de cele două fabrici, de lemn una și ciment cealaltă, satul și oamenii voinici, adevărați arcași a lui Ștefan cel mare, ne-au făcut foarte bună impresie. Pe aici am văzut lucruri, la cari la noi în țară tuturor libertăților din lume, nu le dai nici de po-mană. Pe lângă „casa comună“ și „școala poporală“ clădiri trainice și frumoase, mai e în Putna și o „Casă națională“, tot așa de frumoasă și de spațioasă. Aici am fost conduși și ni-s'a servit o ojină gustoasă. Intre țărani de față ne-a surprins figura unuia ce eră leit-poleită a lui Ștefan cel Mare, ce străjuia asupra noastră dintr-o parte a sălei.

După ojină am mers de am cercetat chilia lui Daniil Sibastrul, departe vre-o câteva minute dela sat. E scobită în o singură peatră; pe părăți se zăresc, abia deslușit, chiar și urmele unui fresco oarecare. De dânsa e legată legenda veche a pribejiei lui Ștefan după un războiu nenorocit cu Turcii. De aici am mers la mânăstire, în marginea din spre apus a safului. Ne-a întâmpinat cu multă dragoste arhimandritul stareț Pătraș. Ne-a arătat mai întâi încăperea mânăstirii, din care inovațiile multe au șters aproape cu totul urmele vechimei. Și aceasta haină nouă, înoită uneori cu puțină pietate față de zidurile vechi ale acestei clădiri, își imputinează parcă înfiorarea sufletească ce ce ar trebui s'o simțesti, pășind pragul lăcașului de odihnă vecinică a celui mai ales

intre aleșii neamului nostru. Mormântul se află în naie, la dreapta, împreună cu a soției sale Dochita. Pe rafturi de sticlă să văd osămintele ce s'au păstrat întregi. Intre cununi e și cea a regelui Carol, turnată din oțalul tunurilor turcești. Infiorați în suflete, ne-am indoit genunchii spre închinare înaintea moaștelor sfinte și am îngânat cucernici o rugăciune pentru odihna bună a celei mai strălucitoare lumani din trecutul nostru și pentru reîntoarcerea acelorași vremuri de o strălucire și mai mare.

Noutăți.

Știri personale. Escel. Sa Mitropolitul Victor a plecat Mercuri sara cu acceleratul la Karlsbad. Canoniceul Simion P. Mateiu însoțește pe I. P. S. Sa. Dorim preabunului părinte rensănătoșare și întoarcere cu bine în mijlocul turmei sale.

Fondurile arhidiecezane. Se constată primirea următoarelor contribuiri:

p. fondul „Internutului de fetițe“ A. C. Domșa, Blaj, 6 cor. Ang. Nilca, Vaidacuta 12 cor. Iacob Popa, Blaj 15 cor. Romul Ramonțan, Mărgău, 30 cor. Ioan Magde, Drâmbar, 9 cor.

p. fondul „Orfanotrofului.“ Clericii din Blaj, colectați 19628 cor. venitul concertului din 4 Iunie 1908 cor. 31234.

Cassa centrală arhidiecezană.

Inchierea anului școlastic. Marți în 23 l. c. s'au terminat examenele la facultatea teologică din loc. La toate au prezidat Escelența Sa mitropolitul Victor și Il. Sa prepozitul Ioan M. Moldovan. Miercuri dimineața s'a oficiat în biserică catedrală liturgia solemnă îndatinată. A pontificat Rev. Dr. Isidor Marcu, rector seminariului asistat de întreg corpul profesoral. Prin aceasta am dat mulțumită cerului, că ne-a ajutat să închidem — putem zice anul al 150-lea — un veac și jumătate — decând fericitul episcop Petru P. Aron a pus bază seminarului numit al „Sf. Treimi“, care mai târziu pe la an. 1781 s'a unit cu seminarul numit „crăiesc“ și astfel a dat naștere seminarului de astăzi, acestei instituții care a dat poporului nostru drept credincios bărbați luminați, păstori și povățuitori buni în toate timpurile. — În anul acesta au frecventat cursurile 65 alumnii, dintre cari 20 au absolvat anul al IV-lea.

„Gazeta Transilvaniei“ a avut Duminecă zi de frumoasă sărbătoare. Românii din Brașov și împrejurime au felicitat pe domnul Dr. Aurel Murășianu, directorul acestui ziar, din incidentul jubileului de 70 de ani de existență și luptă națională a „Gazetei“, iar sara i-s'a aranjat un imponent conduct de torțe. A urmat măsă comună, cu toaste și cântări.

Dela „Direcțiunea „Institutului pedagogic din Balázsfalva—Blaj“. Mult Stimată Domnule! Conform incredințării, ce am primit prin ordinul Preaveneratului Consistor metropolitan Nr. 2179—1908, cu toată stima ne luăm voie să apelăm la toți părtinitorii instrucțiunii cu rugarea, ca să binevoiască a donă pe sama muzeului, acum înființând al Institutului nostru pedagogic, din obiectele, ce posed. Dorim să punem hază a-

cestui muzeu, reclamat de mult de interesele instrucțiunii fiitorilor învățatori și impus prin ordinul Inaltului Minister reg. ung. de culte și instrucțiune publică Nr. 16,153—1908.

Obiectele ce ne veți trimite, Vă rugăm să le însoțiți de numirea lor și alte date folositoare. Tot ce vom primi vom induce în un catalog special, unde vom notă și numele marinimoșilor donatori. După ce suntem siliți să facem începutul mai târziu la 1 Septembrie a. c. st. n. Vă rugăm ca până la acest termen să ne expedați lucrurile donate. În firma credință, că nu veți întârzia a ne răspunde cu oferte marinimoase în favorul muzeului nostru; Vă rugăm se primiți asigurarea deosebitei noastre considerațiuni. Balázsfalva—Blaj, în 16 Maiu 1908. Direcțiunea. Georgiu Muntean.

Concertul meseriașilor români din Cluj. Duminecă în 21 Iunie n. 1908. Reuniunea sodalilor români din Cluj, a aranjat un Concert sub conducerea noului comitet a cărui prezident e On. D. Eugen P. Păcurar, preot gr-cat. Toate punctele din Program au fost cântate spre îndestulirea publicului. Coriștii au fost răsplătiți cu vii aplause, dirigentul corului a fost harnicul învățator gr-cat. Andreiu Pora. Publicul inteligent a dovedit foarte puțin interes față de aceste mișcări sănătoase ale meseriașilor nostri. Au fost de față Dl Iosif Orga, cu Doamna, Dr. Elie Dăianu, Dr. Amos Frâncu, Dr. Victor Poruțiu, Căpitan Popa și Basiliu Podoabă. Societatea meseriașilor din Blaj a trimis ca reprezentanți pe Domni: Eugen Nicola cu Doamna, Nicolae Chicidean cu Doamna și secretarul soc. Augustin Gruția.

Știri școlare. În 16 Iunie s'a dat examenul final la școala română gr-cat. din Alba-Iulia — Maieri. Răspunsurile școlărilor atât în limba maternă cât și în cea maghiară au pus în uimire pe cei prezenți: preoții locali, reprezentantul orașului, părinții elevilor și câțiva prieteni ai școlii. Numai recunoștință și laudă i-se cuvine zelosului învățator Ioan Popa, care și împlinește cu atâta pricepere și stăruință greul apostolat. Copiii cei mai diligenti și cu purtare bună au fost premiați cu cărți (Biblioteca copiilor, Creangă, Începutul neamului de Lupăș etc.) cinșite de un binevoitor al școlii.

Declarațiune. Subscrisul prin acestea declar sărbătorește, că protestul publicat în Nr. 76 a. c. al „Gazetei Transilvaniei“ și Nr. 76 a. c. al „Luptei“ în cauza amovărei profesorului A. Domide dela preparandia gr-cat. din Szamosujvár (Gherla), nici când nu l-am subscris cu mâna mea proprie, nici plenipotență nu am dat la nime, ca să mă subscrie în el. Știre despre acela nu am avut, iar cu profesorul A. Domide n-am avut nici o legătură, cunoștință personală nu am avut cu dânsul. Pe aceia, cari m-au subscris în acel protest, fără știrea și voia mea, îi declar de niște oameni infami și falsificatori ordinari. Băcești, la 9 Iunie 1908. Sigismund Nandra, candidat de învățator.

Posta Redacțiunii.

I. A. Au sosit, celea mai mari mulțumite. Va urmă în curând și scrisoare.
A. B. Am primit scrisoarea, vă suntem recunoscători pentru reprezentare.
M. T. Aceeș corespondință, cu același text, publicată deja în alte foi, nu mai poate fi reprodușă și de noi. Știri scurte publicăm ori când, dacă ni-se împărtășesc la timp.
I. P. Am făcut ce se poate face.

Partea literară.

Mysterium crucis.

Roman

din timpul împăratului Nero

de

Felix Nabor.

(Continuare)

23

„Cezare, eu sum trimis, se propovăduiesc adevărul și sum pregătit. să-mi dau viața pentru învățătura mea.“

Așa de convingător sună, ceea ce vorbea moșneagul acesta, încât Nero se miră. O astfel de religione era ceva nou pentru dânsul. Preoții și filozofii săi propovăduiau misterii. Afară de aceea ei gustau din toate plăcerile oprite, și nici unuia nu i-ar trece prin minte, să-și jertfească sângele pentru învățăturile sale. Acest pescar sărac însă se simțea fericit, se suferă moartea pentru credința sa. Ce învățătură trebuia se fie aceasta, carea făcea eroi din aderenții săi!

Nero simți, involuntar, respect dinaintea acestui bărbat. El îl tractă ca pe un filozof înțelept, carele i-a adus spre studiere un sistem nou. „Crezi tu,“ întrebă el. „că oamenii pricep aceea, că este un Dumnezeu și rege nevăzut, carele stăpânește lumea și oamenii?“

„Vor pricepe-o, Cezare: Spiritul lui Dumnezeu îi va lumina, și toate popoarele i-se vor închină lui.“

Împăratul răsă. „Popoarele mele glorioase, Quiriții mei cei mândri, legiunile mele: să se închine fiului de bărdăș? Mai curund se prăpădește lumea! Mai curund se opresc luna și soarele din cursul lor! Unde este Dumnezeul tău, străine? Noi nu-l vedem! Aratăni-l! Tu zici, că el a murit pe cruce: se poate, ca un Dumnezeu se moară?“

„El a trăit, ca se moară! Acesta este secretul cel mare. El însă a înviat din morți și s'a înălțat la cer. Și îți spun, Cezare, va veni timpul, când popoarele vor peregrina la mormântul lui! Atunci chipurile zărilor voștri se vor răsturnă de pe coloanele lor și pe templuri se va implântă crucea glorioasă!“

„Străinule, tu visezi! — ori: ești nebun! Ce ne pasă nouă de viitor? Să ne ținem cu putere de timpul prezent! Lasă-ne împărăția veseliei, a frumuseții, a plăcerii! Nu te atinge de dânsa! Și nu inzultă zăii! Și a treia: nu atinge maiestatea împăratului. El ține în mână fulgerele, ca se vă zdrobească! Și acum vină, sârman purtător de cruce, și privește împărăția mea! Vină și admiră împărăția și puterea mea. Astăzi se întâmplă cel mai mare lucru, care l-a văzut vre-odată lumea: un om se va înălța de pe pământ la soare, la stele!“

„Nu va fi în stare s'o facă, Cezare: fiindcă fapta sa este o creatură a răului.“

„Voești doară să-l împiedeci?“ întrebă Nero batjocoritor.

Atunci statura moșneagului se îndreptă cu mândrie și vorbi: „Crucea și Dumnezeul nostru îl vor răsturnă.“

Cu o mișcare repede împăratul îi făcu semn se tacă. Lectorii au făcut loc pentru

trăsura imperială și convoiul porni mai departe, de oarece poporul murmură deja din cauza acestei scurte intreruperi, carea a făcut se întârzie începutul jocurilor.

Acum poporul iubila: Jocurile puteau să se înceapă! Aceasta era, ceea ce ținea mulțimea în încordare și în voie bună: pâne și jocuri!

Convoiul se apropia de amfiteatru; aceasta era un edificiu uriaș din lemn, pe dinlăuntru împodobit luxuos cu picturi și sculpturi artistice. Balustradele logelor, pereții și coloanele străluceau de aur; covoare multicolore acopereau miile de scaune. Era o splendoare, încât chiar și ochiul Romanului, care era obicinuit cu luxul, rămânea nimit și privea cu încântare prin vastul local.

Prin porțile cele aurite Nero intră încet în arenă.

Când se arătă corul triumfal al împăratului, poporul și senatorii se ridicară și începură a aplauda; în fanfarele tubelor se amestecă strigătul tunător al poporului, carele, chiuind, aplaudând, aruncând cu flori, striga: „Jo triumphe! Jo triumphe!“

„Din toate părțile se ridicară porumbi albi, cari încunjurau în zbor spațiul întins al teatrului.“

Când împăratul a ajuns în mijlocul arenei, padimentul dinprejur se scufundă dintr'odată, eșind la iveală o pădure fermecătoare cu tufșuri cari străluceau de aur; fântâni săritoare aruncau în sus raze colorate de apă, iar din tufșuri eșiră cete de feciori și fete și salutară pe împărat.

Acesta se urcă, pe trepte multe de marmoră, sus la tronul său cel aurit și ocupă loc sub baldachinul din purpură de culoarea viorelelor.

De aci privea asupra miilor de capete.

„Ah, dulcea Octavie!“ batjocori ei. „Astăzi iarăși e toată marmoră.“

„Cât de grațioasă este tinăra soție alui Otho!“ șopti Tigellinus. „Din zi în zi devine mai frumoasă.“

„Locul deasupra ei însă este gol,“ zise împăratul mândros. „Și ea doară a promis, că va veni desigur.“

„Pe cine cauți?“ întrebă Tigellinus. „Să mă duc, se întreb —“

„Ba nu, rămâi! Pune să se înceapă jocurile!“

Tigellinus făcu semn cu vârul cel alb. Atunci se desfăcură două gratii și o ceată întreagă de fiare sălbatice urlătoare năvăliră în arenă. Persoanele cari se aflau aci se uitară plini de groază la fiarele cele crunte și se refugiară căutând adăpost prin peșteri, ori acățărându-se pe arbori. Însă fără rezultat: fiarele lacome sfășiară îndată pe jertfele lor cari scoteau țipete îngrozitoare. Tufșurile se colorară roșu, iar pe tapetul de mușchi curgea sângele în pâraie aburinde.

După amuțirea ultimului strigăt, ultimului suspin și dupăce fiarele zdrobiră oasele cele sângeroase, porțile arenei se deschisă și în lăuntru intrară o sută de călăreți numidiani. Ei năvăliră în arenă pe niște cai escelenți și salutară pe împărat. Cu săgețile lor lungi, împănate, doborâră toate fiarele, cari se apărau urlând. După

sfârșitul ultimei fiare, ei se retraseră, între aplauzele poporului.

Din înălțime răsună o muzică zgomotoasă; totodată o ploaie fină aromată se avântă până la cele mai din sus scaune și răcori aerul cel ferbinte.

Împăratul privea prin zmaragdul său la mulțime; atunci ochiul său dete de o grupă de bărbați, cari prin îmbrăcămintea lor cea simplă formau un contrast ciudat față de Romanii cei împopoțonați. Ei se aflau în șirul cel mai înalt al scaunelor, iar toiagul cu cruce al moșneagului se înălță, ca un semn de învingere, peste toate capetele.

„Uitați-vă“, zise Nero, la acestea cioare între vulturi! Sunt niște nebuni, fiind că adorează crucea. Atunci eu știu ceva mai bun!“ El cântă cu privirea statura cea dulce alui Isis. „Pe aceasta o ador eu!“ răsă el în sine. „Dar ce-i asta? Ea încă n'a sosit! Tigellinus, pune pe cineva se cerceteze, dacă nu vine încă Isis. E timpul suprem, deoarece coroana zilei se apropie: Zburatul la soare al marelui vrăjitor Apollonius din Tyana!“

Capitul XVII.

Dumnezeul cel nou.

Poporul aștepta cu încordare începutul actului celui nou; arena era învăluită în întunec complet și din adâncimile ei se înălțau neguri văluroase. Din marea cea de negură să aieptau flăcări învăpăiate, asemenea fulgerelor.

Acum, de cătră intrare, apărură carul solar, din argint strălucitor. Egipteanul, stetea pe dânsul, în partea dinainte; vestmântul său alb strălucea de petri prețioase. Cu mâinile încrucișate pe pept, el se închină adânc înaintea împăratului; acesta îi făcu un semn grațios și mulțimea irupse în strigătul jubilat: „Salute ție, Apollonius din Tyana! Salute marelui Apollonius!“

Poporului îi plăcea de fermecător; acesta era vestit în întreg orașul, și fiecare era curios, se vadă faptele lui miraculoase. Era ceva lucru nou, ceea ce promitea el se facă, de aci interesul, încordarea miilor de oameni.

Din afunzime se ridică un altar de aur, cu chipul învăluit a lui Isis: două flăcări albastre fâlfaiau pe dânsul, în cești de aur. Fermecătorul aruncă o mână de tămâie în flăcări; nori groși se ridică în sus și-l învăluiră.

Apollonius ridică ochii cătră soare, carele stetea sus pe cer, își desfăcu brațele și strigă: „Zăule strălucitor, luminător! Dă-tător de viață, aducător de pălcare: vreau se mă înalț la tine, pentrucă din sinul tău arzător să-mi aduc nemurire și putere dumnezeiască!“

Carul solar se cufundă sub egiptean; sub picioarele sale aripate însă apărură un glob mare de aur, carele părea că se întoarce în jurul osiei sale și sămănă cu o minge uriașă de foc, carea țipișă și improșcă scânteii.

Mulțimea stătea fără se răsufle; ochii tuturor erau ațintii asupra bărbatului mi-

raculos, carele se înalță încet și, învăluit în lumină, părea a fi o ființă suprapământeană.

Apollonius își ridică mâinile, ca și când ar vrea se tragă la sine globul strălucitor al soarelui; globul, pe care stătea el, se ridică încet și regulat și se înalță mai sus, tot mai sus. . .

O muzică fermecătoare, carea părea a veni chiar din grădinile zăilor, răsună misterios din înălțime.

În întreg spațiul cel mare domnea tăcere absolută; ochii privitorilor luceau de plăcere și fermecătorul eră admirat; fiecare se temeă ca nu cumva el se dispară pentru totdeauna și să-și iea locuința în soare.

Nero se ridică dintre perinele sale de purpură; răzânat de spatelo de aur a tronului, și aplecându-și înainte corpul, privea spre fermecător, carele venea tot mai aproape.

După aceeaa privi, cu o expresiune triumfătoare, spre locul unde se aflau Nazarinienii; aci văzū pe moșneag, cum acela, cu mâinile ridicate, ingenunchiă în mijlocul soților săi, cari de asemenea ingenunchiară și ei. Împăratul răsese batjocuritor; mulțimea, crezând, că aceasta eră un sămnu de plăcere, irupse în aplauze zgomotoase și strigă într-una: „Salute tie, divule Apollonius!”

Petru privea neclintit în sus; în sufletul său ardea dorința fierbinte, ca Dumnezeu se pedepsească pe blăstămatul acesta, carele înșelă poporul, și să-i nimicească opera sa diavolească și prin aceea se distrugă închipuirea acestor păgâni orbiți.

Intr'aceea egipteanul se înalță tot mai sus, între aplausele poporului; deja a ajuns la înălțimea scaunelor celor mai din sus. Petru se rugă tot mai fierbinte.

Atunci — ce fu asta?

Apollonius începū a tremurā, a se clătina! Mâinile sale ridicate se lăsară în jos, ca și când ar fi voit se prindă globul ce se învărtea.

Deodată răsună o pocnitură grozavă, încât privitorii se cutremurară și căzură palizi pe scaunele lor. Globul cel de aur alunecă de sub picioarele egipteanului și plezni în mii de bucăți, cari se împrăștiară în toate părțile, ca scântele, și căzură asupra mulțimei.

Aceasta se înfioră! Nero recăzū pe tronul său și-și acoperi fața cu mâinile.

Un strigăt înmiiit, infricoșat răsună prin spaț, încât împăratul, palid ca moartea, privi în sus. Ceeace văzū, îl îngrozi din nou.

Egipteanul dădea sălbatic din mâni, părul părea că i-se zburlește de groază și ochii pareau că voiau să-i ieasă din orbite. Corpul său făcū o întorsătură și se îndreptă ca o săgeată spre adâncime. Cu o troznitură infricoșată se lovi de treptele de marmură din apropierea imediată a împăratului. Acesta privea, cu ochii zgâiți, la corpul tremurător, din care improașcă o răză de sânge cald și-i roși veșmântul și treptele de marmoră ale tronului său.

Urmă o tăcere înspăimântătoare. Abia cuteză cineva se răsufle.

Atunci în liniștea mormântală se auzi o voce clară, puternică, încât toți ascultară încremeniți: „Crucea a învins! Crucea lui Hristos, Dumnezeuul nostru!”

„Hristos? Dumnezeuul cel nou? Nazarineanul? Bărdașul din Nazaret?” așa se auzia șoptindu-se, „el se fi învins pe egiptean, să-l fi bătut, să-l fi răsturnat, să-l fi nimicit? Nimeni n'a văzut pe Dumnezeuul

acesta! Inșă acela este un Nazarinean! El s'a rugat de Dumnezeuul său pentru pedepsirea păcatului! Și acela l'a ascultat! Dumnezeuul cel nou a făcut o minune!”

„Dela soare a venit un fulger, și l'a lovit! Am văzut cum se cade!” strigau alții.

„Zăii sunt mâniași,” strigă preotul superior și se ridică amenințător. „Aduceți-le jertfe! În laturi cu Dumnezeuul cel nou!”

Se născū un tumult înspăimântător și nimeni nu mai avea grija fermecătorului leșinat și plin de sânge.

Nero păși spre ieșire; astăzi a văzut destul din jocuri. „Acasă! Repede! Repede!” strigă el către sclavi.

Unul dintre aceștia, acela care a fost trimis se caute pe Isis, se apropiă tremurând. Sărmanul se aruncă la pământ dinaintea lui și-i sărută poala mantalei.

„Ce vrei?” îl apostrofă împăratul.

„O, stăpâne —” hălăbăi acela înspăimântat de moarte.

„Vorbește, ce știre aduci?” detună Nero.

„Isis —”

„Unde-i ea?”

„Stăpâne — a dispărut!”

„A dispărut? Cine a spus-o?” întrebă Nero amenințător, pe când sclavul să încovoia de frică, ca un vierme.

„Camerierul egipteanului, stăpâne.”

Sprâncenele împăratului se strânsară la olaltă. „Încă și asta! E prea mult într-o zi! Acasă!”

El dete sclavului o lovitură cu piciorul încât acela se rostogoli pe trepte la vale.

Mulțimea turbată năvăli afară din circ. Câțiva sclavi luară pe sus pe fermecător, carele zăcea aci, cu membrele zdrobite, ca să-l ducă acasă. Nimeni însă nu aruncă vre-o privire compătimitoare asupra sărmanului, carele s'a răsturnat așa de repede din înălțimea sa strălucitoare.

Afară, în liber, se apropiară Nazarinienii și Petru întrebă compătimitor, dacă mai trăiește încă Apollonius. La sunetul acestei voci Apollonius se trezi și aruncă o privire diabolică asupra moșneagului: „Depărtează-te de lângă mine, infricoșatule, depărtează-te! Tu m'ai răsturnat! Când m'am apropiat de tine, am simțit cum a eșit din tine o putere miraculoasă, carea m'a amețit. carea m'a nimicit. Depărtează-te!”

„Depărtează-te, înspăimântătorule!” strigă el, încremenit, când Petru voi să-l liniștească.

„Nu eu te-am doborât,” vorbi Petru liniștit, „ci altul, către care m'am rugat fierbinte, se nimiciască opera ta diavolească.”

„Cine este acela?” strigară din mulțime, „cine?”

Petru se ridică și din ochiul său erupse o rază de foc: „Este Hristos. Domnul, Dumnezeuul cel nou!”

„Dumnezeul cel nou? Dumnezeuul cel nou?” răsuna din sute de guri și strigătul acesta se transplantă prin toate stradele Romei.

Petru pășia liniștit prin mulțime; toți se mirau de el, îl arătau cu degetul, privian după dânsul, ca după unul carele este puternic, ca zăii.

„Dumnezeul cel nou!” răsună în urechile împăratului, când se urcă în lectica sa de aur și demandă să fie dus la palat. Nici o iubilarie pentru sânsul! Nici un „Jo triumphe” nu mai răsuna în calea lui! Nu

se auzia altceva decât strigătul infricoșat: „Dumnezeul cel nou! Dumnezeu cel nou!”

Nero eră buimăcit.

Străinul a avut dreptate! Dumnezeuul său a învins! Cine eră acest Dumnezeu nou? Fiul bărdașului? — Nici odată! — Altcum ar trebui el să se arete pe pământ dacă va veni vre-odată: mai puternic, mai grozav, un rege mare, strălucit! Așa și-l închipuia el! Pentru că cu zeii — nu eră nimic, asta o știa! Ei erau neputincioși! Pentru ce Isis, marea Isis, n'a ajutat pe egiptean? Ea s'a dovedit de prea slabă, pentru a aduce în îndeplinire o minune! Eră o închipuire, o minciună, o înșălăciune ca și toate cele ce spuneau preoții. Da, eră convins, că zăii nu există.

Dar unde este adevăratul Dumnezeu, unde este Eternul, carele de mii de ani cârmuește lumea? Unde este el? Pentru ce nu mi se arată mie acela, pe carele îl caut?

O, împărate! Calea, pe care tu cauți pe Necunoscutul, Eternul, este numai mândrie, petrecere și păcat. Aceasta cale, pardosită cu crimele cele mai scârboase, cu omor și sânge: Aceasta cale nu duce la cunoașterea Dumnezeului celui sfânt!

„Arătați-te, Dumnezeule necunoscut,” strigă el, „aratăți-te! Lasă-mă se stau dinaintea ta, ca se pot ceti în fața ta, că nu ești și tu o minciună, o închipuire o înșălăciune! Aratăți-te! — Dacă tu te afli pretutindeni, cum zice străinul acesta, atunci trebuie se auzi strigătul meu! Atunci ascultă-mă! Ascultă! — Dacă ești Atotputernic: atunci arată-te!”

„Pentru ce nu vii, Galileanule? Te aștept: eu, împăratul! Împăratul poruncește, ca Dumnezeu se vie la dânsul?”

„Pentru ce nu vii?”

El răsese zgomotos. „Înșălăciune, închipuire este și aceasta! El nu poate veni, Dumnezeuul cel nou: pentru că nu există nicăiri! Eu — imperatorul, sum Dumnezeuul, carele stăpânește lumea. *Alt Dumnezeu nu există!*”

Ca și când ar fi voit se batjocurească aceste cuviute amenințătoare, de către Forum răsună strigătul detunător: „Dumnezeul cel nou!”

Vestea acestei minuni se răsiați repede printre popor. Nero odihnea pliu de mânie între pernele de purpură și vorbea încet în sine: „Așa trebuie să fie *Nu există alt Dumnezeu* — afară de mine!”

Înșă chiar și după ce a trecut pragul de aur al palatului său, undele aerului îi aduseră în urechi strigătul: „Dumnezeul cel nou! Dumnezeuul cel nou!”

(Va urma).

Bibliografie

A apărut:

A apărut **Biblioteca Politică** Nr. 3, tractând despre **Ion Brătianu**. Biblioteca Politică este o publicațiune folositoare și venită la vreme într'un timp când se face prea multa politica. Câți nu vorbesc de Ion Brătianu, câți nu-l numesc marele om de stat și totuși câți cunosc faptele lui, viața lui. Biblioteca Politică da în acest număr tot ce este necesar de cunoscut de ori ce

om cu cunoștință de carte despre Ion Brățianu.

Recomandăm călduros publicațiunea, mai ales că e foarte ieftină (30 bani numărul).

Teologia dogmatică fundamentală vol. I. *Apologetica creștină* vol. II. *Tradițiunea și Biserica*. Costă fiecare volum 5 cor. + 30 fileri porto, **Teologia dogmatică Specială** vol. I. *Dumnezeu Unul, sf. Treime, Dumnezeu Creatorul, Intruparea Domnului și Grația* de Dr. Vasile Suci, profesor de teologie. Costă 7 cor. 30 fil. + 30 fil. porto. A se adresa la Librăria semin din Blaj.

Isus Hristos și viața modernă.

Traducere românească, de
Dr. E. Dăianu.

Volum de 125 pag. elegant compactat în pânză.
Prețul 1 cor. 50 fil. + 15 fil. porto.

Predicile lui Petru Maior.

(cu litere latine)
Vol. III.

Propovedanii la oameni morți.

Volum elegant compactat în piele și pânză.
Prețul 4 cor. + 20 fil. porto.

Proprietar-editor: Aurel C. Domșa.

Redactor responsabil: Augustin Gruția.

Circulația trenurilor

prin gara Blaj—Kükülszög — valabilă din
1 Iunie n. 1908.

de la Teuș pleacă:	personal	12:53
	mixt	7:02
	accelerat	7:35
de la Teuș sosește:	personal	1:53
	accelerat	10:18
	personal	8:09
de la Prajd pleacă:	accelerat	5:40
	personal	9:00
	personal	12:39
de la Prajd sosește:	accelerat	12:22
	mixt	3:58
	personal	2:08
de la Prajd pleacă:	accelerat	9:05
	mixt	3:02
	personal	9:11
de la Prajd sosește:	mixt	2:43
	mixt	8:44
	personal	12:38
	mixt	6:48

trenurile personale circulează numai luni, marți și sâmbătă până la D.-Sân-Mărtin, — în Iulie și August zilnic până la Prajd.

Vânzare de lemne.

Se vând 550 metri cubici de lemne uscate, stejar, fag și carpen, lemne tinere și din față. Lemnele sunt în comună, la învoială să transportă la gara. Gară în loc Erdőszentgyörgy.

Ceice voesc ale cumpăra să pot înțelege cu proprietarul GEORGE SUCIU în Erdőszentgyörgy.

(18) 3-3

Cel ce dorește să aibă

RACHIE

— ieftină, —

FĂRĂ CĂZAN

acela să-și procure dela comerciantul

Radovan Popovits, în Ujvidék,

— CARTEA —

din care poate învăța cum să facă toate rachiurile și cum să manipuleze vinurile.

Prețul acestei cărți e 6 cor.

Tot așa vând materialul necesar cu praf cu tot.

Prețul pentru 100 litre 8 cor.

(12) 9-10

„Sădirea și cultivarea viei”
de

Nicolae Pop.

Prețul: 2 coroane + 20 fileri porto.

Se poate procura dela Librăria seminarială din Blaj—Balázsfalva.

La expozițiunea milenară din Budapesta dela 1896
premiat cu medalia cea mare.

Turnătorii de clopote și fabrica de scaune de fer pentru
clopote a lui

ANTONIU NOVOTNY

în Timișoara-Fabric

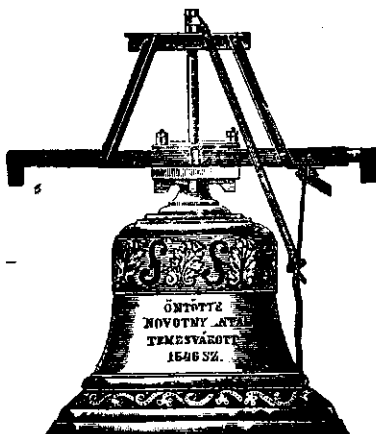
(27) 42-52

se recomandă spre pregătirea clopotelor nouă, pe cum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armonioasă, pe lângă garanție pe mai mulți ani, provăzute cu ajustări de fer bătut, construite spre a le întoarce cu ușurință în ori ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o latură prin aceea ce sunt mântuite de crepare. — Cu deosebire recomand

→ clopotele găurite ←

de mine inventate și mai de multe ori premiate, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu găuri după figura S și pentru aceea au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut și cu vibrarea mai voluminoasă, decât cele de sistem vechiu, așa, că un clopot patent de 327 kg. este egal în tonul unui clopot de 461 kg. făcut după sistemul vechiu. Mai departe se recomandă spre facerea scaunelor de fer bătut, de sine stătătoare. — spre preadjustarea clopotelor vechi cu ajustare de fer bătut — ca și spre turnarea de toace de metal.

Prețcuranturi ilustrate se trimit la cerere gratuit și franco

Institut indigen. Banca de asigurare

„Transsylvania”

din Sibiu

(28) 42-52

→ întemeiată la anul 1868 ←

Sibiu, strada Cisnădiei nr. 5 (edificiile proprii), asigură în cele mai avantajoase condiții:

contra pericolului de incendiu și exploziune. edificii de ori-ce fel, mobile, marfuri, vite, nutrețuri și alte produse economice etc.

asupra vieții omului

în toate combinațiile, capitale pentru cazul morții și cu termin fix. asigurări de copii, de zestre, rente pe viața întreagă etc. etc.

Asigurări populare fără cercetare medicală

Asigurări pe spese de înmormântare cu solvirea imediată a capitalului.

Valori asigurate contra incendiului: 95,816.412 coroane. capitale asigurate asupra vieții: 9,882.454 coroane.

Dela întemeiere institutului a solvit: pentru despăgubiri de incendii 4,484,278.83 cor. pentru capitale asigurate pe viață 4,028,113.12 cor.

Oferte și ori-ce informațiuni se pot primi dela: Direcțiune în Sibiu, str. Cisnădiei nr. 5 etajiu I. curtea I.

și prin agenturile principale din Arad, Brașov, Bistrița, Cluj și Oradea mare pe cum și dela subagenții din toate comunele mai mari.